

PALATUL NAȚIUNILOR • 1211 GENEVA 10, ELVEȚIA

Mandatele Raportorului Special referitoare la dreptul la educație; Raportorul Special privind promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare; Raportorul Special privind dreptul fiecărei persoane de a avea acces la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge; Expertul Independent privind protecția împotriva violenței și a discriminării bazate pe orientarea sexuală și identitatea de gen; Raportorul Special privind violența împotriva femeilor, cauzele și consecințele acesteia și Grupul de lucru privind discriminarea femeilor și fetelor

REFERINȚA:
OL ROU 3/2020

11 septembrie 2020

Excelență,

Avem onoarea de a ne adresa dvs. în calitățile noastre de: Raportor Special privind dreptul la educație; Raportor special privind promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare; Raportor Special privind dreptul fiecărei persoane de a avea acces la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge; Expert Independent privind protecția împotriva violenței și a discriminării bazate pe orientarea sexuală și identitatea de gen; Raportor Special privind violența împotriva femeilor, cauzele și consecințele acesteia și Grup de lucru privind discriminarea femeilor și fetelor, în conformitate cu hotărârile 44/3, 43/4, 42/16, 41/18, 41/17 și 41/6 ale Consiliului Drepturilor Omului.

În acest sens, dorim să aducem la cunoștința Guvernului Excelenței Voastre informațiile pe care le-am primit cu privire la **proiectele de legi care se presupune că (i) interzic educația sexuală, cu excepția cazului în care există consimțământul scris al părinților și (ii) impun o interdicție generală asupra discuției referitoare la „teoria sau opinia de gen” în instituțiile de învățământ din România.**

Conform informațiilor primite:

1. Modificarea Legii privind protecția și promovarea drepturilor copilului Nr. 272/2004

La data de 5 iunie 2020, Senatul României a adoptat proiectul de lege „Legea de modificare și completare a Legii nr. 272/2004 privind protecția și promovarea dreptului copiilor”. Acest proiect de lege a fost propus de reprezentanți ai marilor partide, precum Partidul Social Democrat (PSD)) și Partidul Național Liberal (PNL).

Propunerea include formularea conform căreia educația sexuală ar fi disponibilă copiilor numai cu condiția consimțământului scris al părinților. Proiectul de lege ar înlocui, de asemenea, termenul de „educație sexuală” cu „educație pentru sănătate”. Se pare că formularea este următoarea:

Articolul 10 a modificat articolul 46 (3) În școli, cu acordul scris al părinților sau al reprezentanților legali ai copiilor, se vor desfășura programe de educație pentru viață, inclusiv educație pentru sănătate, pentru a preveni contractarea bolilor cu transmitere sexuală și sarcina în rândul minorelor.

Mai mult, sancțiunile care pot fi impuse în caz de nerespectare nu sunt clare/specificate.

Acest lucru ar putea fi înțeles ca rezultatul unei concepții greșite despre educația sexuală în rândul celor care au impus acest amendament.

Ca răspuns la această propunere, 24 de ONG-uri au trimis o scrisoare comună membrilor Parlamentului care au semnat amendamentul. În data de 24 iunie, Președintele României a refuzat să semneze proiectul de lege și l-a trimis la Curtea Constituțională. Președintele a explicat că nu este clar dacă modificările vizează prevenirea bolilor cu transmitere sexuală și a sarcinii în rândul minorelor. El a adăugat, de asemenea, că proiectul de lege nu specifică în ce etapă a procedurii este necesar acordul scris.

Acest caz este înregistrat la Curtea Constituțională (Nr. 795A/2020) și examinarea sa este programată să aibă loc în data de 16 septembrie 2020.

2. Modificarea Legii Educației Naționale Nr. 1/2011

La data de 16 iunie 2020, Senatul României a adoptat proiectul de lege L87/2020, „Propunere legislativă de modificare și completare a Legii privind educația națională nr. 1/2011”. Proiectul de lege a fost propus de doi senatori și a obținut o mare majoritate de susținere din partea senatorilor PSD, a Alianței Liberalilor și Democraților (ALDE) și a Partidului Mișcării Populare (PMP).

Propunerea include următoarea formulare care interzice orice discuție cu privire la „teoria sau opinia privind identitatea de gen” în școli și în cadrul altor entități educaționale din România:

Art. 7 (l) În toate entitățile și instituțiile de învățământ și în toate spațiile alocate educației și formării profesionale, inclusiv în cadrul entităților care asigură educație extrașcolară, sunt strict interzise:

e) activitățile care vizează răspândirea teoriei sau opiniei identității de gen, înțelese ca teoria sau opinia conform căreia genul este un concept diferit de sexul biologic și cele două nu înseamnă întotdeauna același lucru;

Dacă va fi aprobat, proiectul de lege ar împiedica toate cadrele didactice și orice altă persoană care predă în instituțiile de învățământ și de formare (cum ar fi consilierii școlari, academicieni, medici, asistenți sociali sau medicali, organizații non-guvernamentale, formatori profesioniști) să abordeze subiecte legate de gen, legate de egalitatea de gen și chestiuni privind persoanele transgen.

Mai mult, sancțiunile care pot fi impuse în caz de nerespectare nu sunt clare.

Ca răspuns la acest proiect de lege, 80 de ONG-uri, precum și peste 45.000 de persoane, printr-o petiție online, au cerut Președintelui României să trimită proiectul de lege înapoi Parlamentului spre reexaminare. Toate marile universități și organizații studențești din România s-au alăturat acestui demers.

În data de 24 iunie, un număr de Membri ai Parlamentului European l-au îndemnat pe Președintele României să nu promulge proiectul de lege. Aceștia au denunțat faptul că „respectivul proiect de lege poate avea un impact catastrofal asupra vieții persoanelor trans, care sunt deja victime ale unei discriminări intense în România”. Ei au mai menționat și că proiectul de lege va încălca obligațiile României în temeiul Convenției de la Istanbul de a preveni și combate violența de gen și violența în familie, precum și obligațiile prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului de a respecta principiul non-discriminării.

În data de 10 iulie, Președintele României a refuzat să semneze proiectul de lege și l-a trimis Curții Constituționale. El a explicat că proiectul de lege ar încălca Constituția României, inclusiv Articolul 29 (libertatea de credință), Articolul 16 (1) (principiul egalității) coroborat cu Articolul 32 (dreptul la acces la educație) și Articolul 49 (protecția copiilor și tinerilor), Articolul 32 (6) (autonomia academică), Articolele 30 (1) și (2) (libertatea de exprimare și interzicerea cenzurii), Articolele I (4) (principiul separării puterilor) și 61(1) (rolul Parlamentului ca autoritate legislativă unică) și Articolele 1(3) și (5) (statul de drept).

Președintele a mai specificat și că proiectul de lege este incompatibil cu tratatele internaționale privind drepturile omului unde România este membră, inclusiv Articolele 6 și 14 din Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul), care la rândul său încălcă Articolul 20 din Constituție (prioritatea tratatelor internaționale privind drepturile omului). În plus, el a susținut că proiectul de lege contravine Strategiei Naționale pentru promovarea egalității de șanse între femei și bărbați, prevenirea și combaterea violenței în familie între anii 2018-2021 și Articolului 4 din Legea nr.202/2002 (Legea privind egalitatea de șanse între femei și bărbați).

Acest caz este în proces de înregistrare la Curtea Constituțională (Nr. 959AI/2020) și examinarea sa este programată să aibă loc în data de 30 septembrie 2020.

Ne îngrijorează faptul că, dacă ar fi adoptate, proiectele de lege ar încălca nu numai o serie de dispoziții din Constituția României, enumerate mai sus, ci și următoarele principii internaționale ale drepturilor omului.

Drepturile la sănătate, educația sexuală și libertatea de exprimare

Ne exprimăm îngrijorarea cu privire la faptul că Proiectele de lege propuse sunt incompatibile cu principiul non-discriminării coroborat cu dreptul la educație și dreptul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală care poate fi atins, inclusiv sănătatea sexuală și reproductivă, prin refuzul accesului la informare și educație. Mai mult, suntem îngrijorați și de faptul că sancționarea oricărei persoane care predă despre gen, egalitatea de gen și identitatea de gen pare să reprezinte o încălcare nejustificată a drepturilor sale la libertatea de opinie și de exprimare, precum și a libertății sale academice.

Comitetul pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale afirmă că dreptul la sănătate sexuală și reproductivă, combinat cu dreptul la educație (Articolele 13 și 14 din Convenția Internațională referitoare la Drepturile Economice, Sociale și Culturale („PIDESC”), ratificată de România la data de 9 decembrie 1974) și dreptul la non-discriminare și egalitate între bărbați și femei (Articolele 2(2) și 3 din ICESCR), implică un drept la educație privind sexualitatea și reproducerea, care să fie complex, non-discriminatoriu, bazat pe dovezi, exact din punct de vedere științific și adecvat din punct de vedere al vârstei (E/C.12/GC/22, par. 9). Toți indivizii și toate

grupurile, inclusiv adolescenții și tinerii, au dreptul la informații bazate pe dovezi cu privire la toate aspectele sănătății sexuale și reproductive (*Ibid.*, par. 18). Astfel de informații trebuie transmise într-o manieră compatibilă cu nevoile individului și ale comunității, luând în considerare, de exemplu, vârsta, sexul, capacitatea lingvistică, nivelul de educație, dizabilitatea, orientarea sexuală, identitatea de gen și statutul intersexual (*Ibid.*, par. 19). Statele încalcă obligația de îndeplinire atunci când nu iau măsuri pentru a se asigura că informațiile exacte actualizate privind sănătatea sexuală și reproductivă sunt accesibile publicului și accesibile tuturor persoanelor, în limbi și formate adecvate, și pentru a se asigura că toate instituțiile de învățământ integrează educația sexuală oferită imparțial și exact din punct de vedere științific, bazată pe dovezi, adecvată vârstei și cuprinzătoare, în planurile lor de învățământ (*Ibid.*, par. 63).

Asigurarea și primirea unei educații sexuale fără teama de persecuție sunt protejate de libertatea de opinie și de exprimare în temeiul Articolului 19 din Convenția Internațională referitoare la Drepturile Civile și Politice („ICCPR”) (ratificată de România în data de 9 decembrie 1974). Dreptul include libertatea absolută de a avea opinii de orice fel și interdicția absolută concurentă de a restricționa drepturile persoanelor pe baza opiniilor lor. Libertatea de exprimare, conform articolului 19 (2), include libertatea de a căuta, primi și transmite informații și idei de orice fel, indiferent de frontiere, fie verbal, fie în scris sau sub formă tipărită, ca artă sau prin orice alt mijloc la alegere. Restricțiile împotriva drepturilor consacrate în Articolul 19 (2) trebuie să respecte cerințele prevăzute în Articolul 19 (3). Asta înseamnă că restricțiile trebuie să urmărească unul dintre obiectivele legitime enumerate în mod exhaustiv, trebuie să fie prevăzute de lege și trebuie să fie necesare și proporționale pentru a-și atinge funcția de protecție. Statului îi revine sarcina de a demonstra modul în care se justifică respectiva compatibilitate a oricărei restricții cu PIDCP. În ceea ce privește restricțiile bazate pe morală, Comitetul pentru Drepturile Omului a afirmat, în general, că „acest motiv nu ar trebui utilizat pentru a proteja modalitățile în care este înțeleasă moralitatea, care derivă exclusiv dintr-o singură tradiție socială, filozofică sau religioasă și orice astfel de restricții trebuie înțelese prin prisma caracterului universal al drepturilor omului, al pluralismului și al principiului non-discriminării” (CCPR/C/GC/37, par. 46). Permisibilitatea restricțiilor împotriva libertății de exprimare bazate pe morală se limitează, astfel, la justificări care ar fi compatibile cu alte drepturi protejate de legislația internațională privind drepturile omului, cum ar fi drepturile copilului, dreptul la sănătate, principiul egalității.

De asemenea, Articolul 13 din ICESCR prevede că educația ar trebui să vizeze dezvoltarea deplină a personalității umane și simțul demnității acesteia și ar trebui să consolideze respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Comisia pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale a subliniat că dreptul la educație poate fi accesat numai dacă întregul corp didactic și studenții din sectorul educațional au dreptul la libertatea academică (E/C.12/1999/10, par. 38). Membrii comunității academice, individual sau colectiv, sunt liberi să urmărească, să dezvolte și să transmită cunoștințe și idei, prin cercetare, predare, studiu, discuții, documentare, producție, creare sau scriere (*Ibid.*, par. 39). Libertatea academică include libertatea persoanelor de a-și exprima în mod liber opiniile cu privire la instituția sau sistemul în care lucrează, de a-și îndeplini funcțiile fără discriminare sau frică de represiune din partea Statului sau a oricărui alt actor (*Ibid.*).

În continuare, Articolul 12 (1) din ICESCR prevede că statele au recunoscut dreptul fiecărei persoane de a avea acces la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge. În Comentariul său general nr. 14, Comisia pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale interpretează dreptul la sănătate ca un drept inclusiv, care se extinde nu numai asupra asistenței medicale oportune și adecvate, ci și asupra accesului la educație și informații legate de sănătate, inclusiv cu privire la aspectele ce vizează sănătatea sexuală și reproductivă (E/C.12/2000/4, par. 11). În consecință, statele au obligația de a se abține de la a cenzura, reține sau denatura în mod intenționat informațiile legate de sănătate, inclusiv cele referitoare la educația

sexuală și altele de acest gen, precum și de a se abține de la a împiedica participarea oamenilor la chestiuni legate de sănătate (*Ibid.*, par. 34). Obligațiile includ și promovarea educației pentru sănătate, precum și campaniile de informare, în special în ceea ce privește sănătatea sexuală și reproductivă (*Ibid.*, par. 36).

În acest sens, dorim să vă atragem atenția asupra Observațiilor Finale din data de 9 decembrie 2014 ale Comisiei pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale, în care i s-a solicitat României să adopte o strategie națională privind sănătatea sexuală și reproductivă, inclusiv punerea în aplicare a unui program cuprinzător și obligatoriu privind sănătatea sexuală și reproductivă în școli (E/C.12/ROU/CO/3-5, par. 22).

Convenția privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor („CEDAW”) (ratificată de România la data de 7 ianuarie 1982) garantează dreptul femeilor și fetelor de a accesa informații educaționale specifice pentru a ajuta la asigurarea sănătății și bunăstării familiilor, inclusiv informații și sfaturi privind planificarea familială (Articolul 10 (h)). Comitetul pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor a recomandat statelor să elaboreze și să introducă programe de învățământ obligatorii adecvate vârstei, bazate pe dovezi și științifice, la toate nivelurile de educație, care să acopere informații cuprinzătoare privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive, pentru a reduce violența împotriva fetelor și femeilor asociate cu instituțiile de învățământ și cu școlarizarea, protejând astfel dreptul acestora de a fi tratate cu respect și demnitate (CEDAW/C/GC/36, par. 69 (i)). În Recomandarea sa generală nr. 24, Comitetul recomandă în continuare Statelor-părți să pună perspectiva de gen în centrul tuturor politicilor și programelor care afectează sănătatea femeilor (A/54/38/Rev.1, par. 31 (a)) și să asigure eliminarea tuturor barierelor din calea accesului femeilor la servicii de sănătate, educație și informații, inclusiv în domeniul sănătății sexuale și reproductive și, în special, să aloce resurse pentru programele adresate adolescenților în scopul prevenirii și tratării bolilor cu transmitere sexuală, inclusiv HIV/SIDA (*Ibid.*, par. 31 (b)).

În Recomandarea sa generală Nr. 19 privind violența împotriva femeilor, Comitetul a clarificat faptul că discriminarea împotriva femeilor, așa cum este definită în Articolul 1 al Convenției, include violența bazată pe gen, adică „violența îndreptată împotriva unei femei pentru simplul fapt că este femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat” și a constituit o încălcare a drepturilor lor (par. 6). În Recomandarea sa generală Nr. 35 privind violența bazată pe gen împotriva femeilor, actualizând recomandarea generală nr. 19, Comitetul constată că, pentru a preveni violența bazată pe gen împotriva femeilor, statele ar trebui să asigure integrarea conținutului privind egalitatea de gen în programele de învățământ de la toate nivelurile de învățământ, atât publice, cât și private, încă din prima copilărie, și în programe educaționale ce adoptă o abordare prin prisma drepturilor omului (CEDAW/C/GC/35, par. 35 (a)). Conținutul ar trebui să vizeze roluri stereotipe de gen și să promoveze valorile egalității de gen și ale non-discriminării, inclusiv masculinități nonviolente, și să asigure educație sexuală cuprinzătoare adecvată vârstei, bazată pe dovezi și corectă din punct de vedere științific pentru fete și băieți (*Ibid.*).

În acest sens, dorim să reamintim guvernului Excelenței Voastre Observațiile Finale din data de 24 iulie 2017 ale Comitetului pentru eliminarea discriminării împotriva femeilor, în care a recomandat României să introducă educație obligatorie adecvată vârstei privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive în programa școlară (CEDAW/C/ROU/CO/7-8, par. 33 (b)).

Comitetul pentru Drepturile Copilului a subliniat că nu ar trebui să existe bariere în calea bunurilor, informațiilor și consilierii cu privire la drepturile de sănătate sexuală și reproductivă și că trebuie depuse eforturi speciale pentru a depăși barierele stigmatizării și ale fricii pe care le întâmpină, printre altele, lesbienele, homosexualii, bisexualii trans-gen și adolescenții

intersexuali („LGBTI”), pentru a avea acces la astfel de servicii (CRC/C/GC/20, par. 60). Toți adolescenții ar trebui să aibă acces la servicii, informații și educație gratuite, confidentiale, adaptate adolescenților și non-discriminatorii la sănătate sexuală și reproductivă, disponibile atât online, cât și fizic (*Ibid.*, Par. 59). Prin urmare, a îndemnat Statele să adopte politici cuprinzătoare de sănătate sexuală și reproductivă, sensibile la gen și sexualitate, pentru adolescenți, subliniind că evaluarea inegală de către adolescenți a unor astfel de informații, mărfuri și servicii reprezintă discriminare (*Ibid.*). De asemenea, a menționat că educația pentru sănătate sexuală și reproductivă adecvată vârstei, cuprinzătoare și inclusivă, bazată pe dovezi științifice și standarde ale drepturilor omului și dezvoltată împreună cu adolescenții, ar trebui să facă parte din programa școlară obligatorie și să ajungă și la adolescenții care nu merg la școală (*Ibid.*, par. 61).

În acest sens, dorim în continuare să atragem atenția asupra Observațiilor finale din data de 13 iulie 2017 ale Comisiei pentru drepturile copilului, în care a îndemnat România să extindă domeniul de aplicare al Programului național de sănătate sexuală și reproductivă (2013-2017) să ofere o educație cuprinzătoare, adecvată vârstei, privind sănătatea sexuală și reproductivă (CRC/C/ROU/CO/5, par. 36 (d)).

Raportorul Special în domeniul drepturilor culturale a subliniat că, în ceea ce privește Articolul 15 1 (b) din ICESCR (dreptul de a beneficia de avantajele progresului științific și ale aplicațiilor sale), accesul la cunoștințele științifice sporește varietatea de opțiuni disponibile pentru a alege o viață cu demnitate, consolidând astfel capacitatea oamenilor de autodeterminare și abilitare (A/HRC/20/26, par. 19-20). Dreptul de a avea acces la cunoștințele științifice implică un drept la educația științifică, înțeles ca un drept de a avea acces la și de a fi informat despre principalele descoperiri științifice și aplicațiile acestora, indiferent de frontiere. Aceasta implică și o educație care să însușească un spirit de cercetare științifică (*Ibid.*, par. 27).

În mod asemănător, Raportorul Special pentru dreptul fiecărei persoane de a avea acces la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge a subliniat faptul că lipsa accesului la servicii și informații sigure privind sănătatea reproductivă contribuie la faptul că fetele adolescente sunt printre cele mai expuse riscului de a muri sau de a suferi de leziuni grave sau pe viață asociate cu sarcinile timpurii și cu nașterea (A/HRC/32/32, par. 5). El a recomandat statelor să introducă măsuri pentru a sensibiliza adolescenții cu privire la drepturile lor la sănătatea sexuală și reproductivă și la servicii și bunuri la nivel de familie, școală și comunitate și a insistat asupra faptului că educația sexuală adecvată vârstei, cuprinzătoare și inclusivă, bazată pe dovezi științifice și pe drepturile omului ar trebui să facă parte din programa școlară obligatorie, acordând atenție deosebită relațiilor, sexualității, egalității și identității de gen și caracteristicilor sexelor, inclusiv identității de gen neconforme, capacității de a fi părinți responsabili și comportamentului sexual și prevenirii sarcinii timpurii și a infecțiilor cu transmitere sexuală (*Ibid.*, par. 91).

Grupul de Lucru privind discriminarea împotriva femeilor și fetelor a scos în evidență necesitatea accesului la educație imparțială și de calitate, inclusiv educație sexuală cuprinzătoare bazată pe dovezi, pentru a asigura accesul la îngrijiri medicale (A/HRC/32/44 par. 95). Grupul de Lucru a subliniat faptul că statele au obligația de a permite fluxului liber de informații despre problemele de sănătate, fără intervenția statului din motive morale sau de altă natură, și de a permite actorilor non-Stat să disemineze informații, inclusiv referitoare la sexualitatea și serviciile de sănătate sexuală și reproductivă. (*Ibid.*, par. 96).

În acest sens, dorim să reamintim în continuare Guvernului Excelenței Voastre declarația Grupului de Lucru privind scopul misiunii cu ocazia vizitei efectuate în România în 2020. Acesta și-a exprimat îngrijorarea că nu există o strategie națională cuprinzătoare privind sănătatea sexuală și reproductivă în România și că există lacune semnificative în ceea ce privește

educația sexuală. De aceea, a concluzionat că educația sexuală cuprinzătoare, bazată pe drepturile omului și adecvată vârstei, trebuie urgent garantată tuturor copiilor.

Mai mult, Înalțul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului a recunoscut că limitarea sau obstrucționarea informațiilor legate de sexualitate sau utilizarea materialelor care conțin stereotipuri și prejudecăți pot contribui la violență și pot expune tinerii care sunt homosexuali, lesbiene, bisexuali și transgender („LGBT”) la riscuri de sănătate. Prin urmare, el a recomandat statelor să asigure o educație sexuală cuprinzătoare adecvată vârstei, deoarece face parte din dreptul la educație și poate fi un instrument pentru combaterea discriminării (A/HRC/29/23, par. 57 și 79 (f); A/HRC/19/41, par. 61).

Nu în ultimul rând, am dori să facem referire la ultimul Raport al Grupului de Lucru privind revizuirea periodică universală a României (A/HRC/23/5), atrăgând o atenție specială asupra recomandărilor din paragraful 109.43, unde se precizează: „Sporiți și mai mult eforturile întreprinse în ceea ce privește inițiativele și programele de sensibilizare cu privire la egalitatea de gen și protecția drepturilor LGBT” și în paragraful 109.70, unde se precizează: "Asigurați o publicitate adecvată și desfășurați campanii de conștientizare pentru a spori înțelegerea populației a drepturilor persoanelor LGBT", care au fost acceptate de România. De asemenea, dorim să facem referire la recomandarea din paragraful 109.112, care prevede: "Asigurați o educație sexuală cuprinzătoare și adecvată vârstei, inclusiv cu privire la prevenirea sarcinilor nedorite", care a fost acceptată de România.

Negarea persoanelor trans și de gen divers

În continuare, dorim să ne exprimăm îngrijorarea gravă cu privire la faptul că interzicerea oricărei discuții cu privire la gen sau la identitatea de gen în unitățile de învățământ poate întări discriminarea bazată pe gen și poate exacerba ignoranța și negarea persoanelor trans și de gen divers din România. Conform legislației internaționale privind drepturile omului, orice persoană are dreptul la recunoaștere ca persoană în fața legii, inclusiv persoane cu identități diverse de gen. Acest principiu este consacrat în Articolul 6 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, Articolul 16 din PIDCP, Articolul 15 CEDAW și Articolul 8 din Convenția privind Drepturile Copilului (ratificată de România în data de 28 septembrie 1990).

Comitetul pentru Drepturile Copilului a recunoscut faptul că adolescenții transgender se confruntă cu persecuții, inclusiv abuzuri și violență, stigmatizare, discriminare, agresiune, excludere de la educație și formare, precum și lipsa sprijinului familial și social sau a accesului la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă și informații. În cazuri extreme, aceștia se confruntă cu agresiuni sexuale, violuri și chiar deces. Aceste experiențe au fost corelate cu stima de sine scăzută, cu rate mai mari de depresie, sinucidere și lipsa unei locuințe (CRC/C/GC/20, par. 33). Având în vedere toate aceste aspecte, Comitetul a îndemnat statele să ia măsuri eficiente pentru a proteja adolescenții transgender împotriva tuturor formelor de violență, discriminare sau agresiune, prin sensibilizarea publicului și prin punerea în aplicare a măsurilor de siguranță și de sprijin (*Ibid.*, Par. 34).

Expertul independent privind protecția împotriva violenței și discriminării bazate pe orientarea sexuală și identitatea de gen a subliniat că persoanele trans și de gen divers sunt supuse diferitelor forme de violență, discriminare sau excluziune socială (A/HRC/38/43, par. 40-44). În acest sens, el a îndemnat statele să adopte toate măsurile necesare pentru a elimina stigmatul social asociat cu diversitatea de gen, inclusiv dezvoltarea, implementarea și evaluarea unei campanii de educație și sensibilizare și, în special, toate măsurile necesare pentru a proteja copiii trans și de gen divers împotriva tuturor formelor de discriminare și violență, inclusiv bullying-ul,

prin sensibilizarea publicului și prin punerea în aplicare a unor măsuri de siguranță și de sprijin (*Ibid.*, par. 96, 97 (a)-(d), A/73/152, par. 79 (b)).

Înaltul Comisar al Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului a subliniat în mod similar că statele au obligații de a aborda discriminarea împotriva copiilor și tinerilor LGBT (A/HRC/29/23, par. 17). Prin urmare, el a recomandat statelor să sprijine campaniile de educație publică pentru a contracara atitudinile homofobe și transfobe (*Ibid.*, par. 79 (j)).

În acest sens, dorim să vă atragem atenția asupra Observațiilor Finale din data de 11 decembrie 2017 ale Comitetului pentru Drepturile Omului, în care a solicitat României să ia măsuri pentru a elimina discriminarea și pentru a combate atitudinile și prejudecățile stereotipe împotriva persoanelor LGBTI (CCPR/C/ROU/CO/5 par. 16).

Având în vedere observațiile menționate mai sus, îndemnăm cu respect Guvernul Excelenței Voastre să ia măsurile necesare pentru a revoca aceste proiecte de lege, astfel încât orice persoană să poată furniza și primi în mod liber educație sexuală fără teama de persecuție. Mai mult, îndemnăm cu respect Guvernul Excelenței Voastre să adopte toate măsurile necesare pentru a elimina concepția greșită și stigmatizarea împotriva persoanelor trans și de gen divers și pentru a le proteja împotriva tuturor formelor de violență și discriminare.

Întrucât suntem responsabili, în baza mandatelor acordate nouă de Consiliul pentru Drepturile Omului, să încercăm să clarificăm toate cazurile aduse în atenția noastră, am fi recunoscători pentru observațiile dumneavoastră cu privire la următoarele aspecte:

1. Vă rugăm să furnizați orice informații suplimentare și/sau comentarii pe care le aveți cu privire la informațiile menționate mai sus.
2. Vă rugăm să explicați măsurile luate de Guvernul Excelenței Voastre pentru a se asigura că toate persoanele și grupurile au acces la educație sexuală cuprinzătoare, inclusiv informații non-discriminatorii, bazate pe dovezi, exacte din punct de vedere științific și adecvate vârstei, cu privire la toate aspectele sănătății sexuale și reproductive, inclusiv diversitatea identităților sau expresiilor de gen.
3. Vă rugăm să furnizați informații cu privire la măsurile luate de Guvernul Excelenței Voastre pentru a proteja persoanele trans și de gen divers împotriva violenței și discriminării în instituțiile educaționale, inclusiv bullying-ul, hărțuirea, stigmatizarea și ostracizarea.
4. Vă rugăm să furnizați informații cu privire la măsurile pe care Guvernul Excelenței Voastre le-a luat pentru a combate concepția greșită și stigmatizarea împotriva persoanelor trans și de gen divers, pentru a sensibiliza cu privire la diversitatea orientărilor sexuale și a identităților de gen și pentru a încuraja acceptarea și incluziunea.

Această comunicare, ca un comentariu referitor la reglementările sau politicile legislative în așteptare sau adoptate recent, și orice răspuns primit de la Guvernul Excelenței Voastre, vor fi făcute publice prin intermediul webs-te-ului de raportare a comunicărilor după 48 de ore. Ulterior, acestea vor fi puse la dispoziție în raportul obișnuit care va fi prezentat Consiliului pentru Drepturile Omului.

În așteptarea unui răspuns, vă îndemnăm să luați toate măsurile provizorii necesare pentru a opri presupusele încălcări. Am aprecia, de asemenea, dacă Guvernul Excelenței Voastre ar putea aduce această scrisoare în atenția Curții Constituționale.

Vă rugăm să acceptați, Excelență, asigurările stimei noastre celei mai înalte.

Koumbou Boly Barry
Raportor special pentru dreptul la educație

Irene Khan
Raportor special privind promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare

Tlaleng Mofokeng
Raportor special privind dreptul oricărei persoane la accesul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mentală pe care îl poate atinge

Victor Madrigal-Borloz
Expert independent privind protecția împotriva violenței și discriminării bazate pe orientarea sexuală și identitatea de gen

Dubravka Simonovic
Raportor special privind violența împotriva femeilor, cauzele și consecințele acesteia

Elizabeth Broderick
Președinte-raportor al Grupului de Lucru pentru discriminarea femeilor și fetelor